

Przemoc i nagość w mediach — czy bywają uzasadnione?

WIEDZA W PIGUŁCE

Zadziwiającą dla niektórych popularność tabloidów można wytłumaczyć umiłowaniem sensacji, leżącym w naturze tak wielu osób. Przedstawienia skrajnych sytuacji i dramatycznych przeżyć wzbudzają ciekawość. Twórcy przekazów medialnych wykorzystują to w różnych celach, czasem przyziemnych (sensacja dobrze się sprzedaje), a czasem szczytnych.

Przedstawienia cierpienia ofiar wojennych często służyć mają uwrażliwieniu odbiorców na tragedie dotkniętych wojną społeczeństw. Znane fotografie obozów koncentracyjnych czy masowych grobów mają nieść przestrozę przed złem totalitaryzmów. Czy jednak osobom, które doświadczyły tak okropnych koszmarów, nie należy się wielki szacunek? Czy rzeczywiście okazujemy go, rozpowszechniając obrazy ich cierpienia — najintymniejszego z ludzkich doświadczeń?

Dostęp do wizerunków cierpienia jest obecnie dużo szerszy niż kiedyś. Rozwój nowych mediów sprawił, że pojawiły się nieznane wcześniej problemy etyczne związane z upublicznianiem obrazów przemocy. W obrębie tradycyjnego, profesjonalnego dziennikarstwa można było zapewnić tym delikatnym materiałom odpowiedni komentarz i obudowę. Dzięki nim osobom doświadczającym tragedii oddaje się należyty szacunek. W przestrzeni internetu czasem trudno jest zapanować nad komentarzami użytkowników czy kontekstem, w jakim pojawia się materiał. Każdy może przecież skopiować go, przetworzyć czy udostępnić. Może np. stworzyć demotyuator i opatrzyć obraz niestosownym podpisem.

Język internetu czasem okazuje się niezręczny w zderzeniu z obrazami cierpienia. Np. po udostępnieniu go na Facebooku, ktoś mógłby go polubić. Zapewne „lubię to” nie miałoby w takim kontekście znaczyć „podoba mi się to” czy „popieram to”. Mimo to możliwość takiej interpretacji wywołuje niepożądany efekt.

Problem publikowania wizerunków osób doświadczających tragedii jest przykładem konfliktu różnych wartości. Z jednej strony zależy nam na dostępie do informacji i domagamy się jak najbardziej obrazowych przekazów. Ich twórcom zależy na poszerzeniu świadomości odbiorców. Z drugiej strony jednak ofiarom należy się godne traktowanie. Ich prywatność może być naruszana przez pokazywanie ich dramatycznych przeżyć.

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

Zadanie 1.

Uzupełnij luki w poszczególnych zdaniach, wstawiając odpowiednie wyrazy:

- rozbudzenie
- granice
- drastycznymi
- obraźliwy
- wykorzystywane
- normy

- szokujących
- ocenić
- wizerunek
- Przemoc

Elementy nagości bardzo często _____ są w reklamach telewizyjnych lub na billboardach. Ich celem jest zwrócenie uwagi i wywołanie klimatu sensacji. Nie oznacza to jednak, że jedynym sposobem na _____ zainteresowania jest publikowanie zdjęć skąpo ubranych modeli.

W programach informacyjnych bardzo często wiadomości na temat wypadków, wojen lub katastrof zostają zobrazowane _____ fotografiami prezentującymi ofiary. Czy zawsze należy sięgać po _____ osób cierpiących? Warto zastanowić się czy sami chcielibyśmy, aby zdjęcia przedstawiające nas bezpośrednio po przykrym dla nas zdarzeniu znalazły się w internecie.

Reklamy pojawiające się w przestrzeni publicznej często „krzyczą” do nas za pomocą _____ zdjęć przedstawiających osoby cierpiące lub skąpo ubrane. Każdy z nas powinien samodzielnie _____, czy zgadza się na zamieszczanie takich plakatów w różnych miejscach w mieście. Jeśli nie, zawsze możemy starać się zorganizować akcję mającą na celu ich usunięcie.

Z czasem zmieniają się _____ określające nagość i przemoc. Reklamy prezentujące skąpo ubrane modelki czy filmy zawierające sceny przemocy jeszcze nie tak dawno temu były emitowane w telewizji wyłącznie w późnych godzinach wieczornych.

Każdy z nas w inny sposób określa _____ dobrego smaku, jeśli chodzi o prezentowanie scen przemocy i nagości. Powinniśmy o tym pamiętać i nie narzucać innym wzorców, które są promowane w mediach, jako powszechnie obowiązujących.

_____ w relacjach z innymi osobami nie ogranicza się wyłącznie do czynnych aktów napaści. W przypadku internetu, telewizji czy prasy mianem przemocy można określić również wulgarny i _____ dla innych osób język bądź oszczerstwa publikowane jako komentarze w portalach społecznościowych.

SŁOWNICZEK

- **tabloid:** (inaczej: brukowiec, bulwarówka), typ gazety, najczęściej dziennika. Skierowany jest do szerokich rzesz mało wykształconej ludności, dlatego też zawarte w nim informacje przesycane są taną sensacją. Artykuły w tabloidach odwołują się do emocji, prowokują, nierzadko przekraczają normy dziennikarskie. Zdarza się, że opisują fikcyjne historie. Zawierają dużo zdjęć, a mało tekstu.

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Michał Wysocki, konsultacja merytoryczna: Marcin Wilkowski. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/przemoc-i-nagosc-w-mediach-czy-bywaja-uzasadnione/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Wiedza o społeczeństwie, III poziom edukacyjny

Treści nauczania

Udział obywateli w życiu publicznym

Etyka, III poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Kształtowanie refleksyjnej postawy wobec człowieka, jego natury, powinności moralnych oraz wobec różnych sytuacji życiowych.

IV. Podjęcie odpowiedzialności za siebie i innych oraz za dokonywane wybory moralne; rozstrzyganie wątpliwości i problemów moralnych zgodnie z przyjętą hierarchią wartości i dobrem wspólnym.

Treści nauczania

Człowiek jako osoba; natura i godność człowieka.

Człowiek wobec wartości; człowiek wobec cierpienia i śmierci.

Nowa podstawa programowa:

Wiedza o społeczeństwie, IV-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń wskazuje cele kampanii społecznych; analizuje materiały z wybranej kampanii tego rodzaju.

Uczeń znajduje w mediach wiadomości na wskazany temat; odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; wyjaśnia, na czym powinna polegać rzetelność dziennikarzy.

Plastyka, IV-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń w zadaniach plastycznych interpretuje obserwowane przedmioty, motywy i zjawiska, stosując środki wyrazu zgodnie z własnym odczuciem; w wyższych klasach podejmuje również próby rysunkowego studium z natury.

Wychowanie do życia w rodzinie, IV-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa

Uczeń świadomie i odpowiedzialnie korzysta ze środków społecznego przekazu, w tym z internetu, dokonując wyboru określonych treści i limitując czas im poświęcany.

Etyka, liceum i technikum

Treści nauczania

objaśnia pojęcia: dobro i zło, wartość, godność, prawda, wolność, odpowiedzialność oraz rozważa rolę tych pojęć w etyce.

wyjaśnia pojęcie normy moralnej oraz przedstawia genezę norm moralnych.

wyjaśnia, dlaczego człowiekowi należy okazywać szacunek; kształtuje postawę szacunku wobec każdego człowieka.

Identyfikuje i analizuje problemy moralne dotyczące kwestii wolności słowa i jej granic.

podaje przykłady właściwego i niewłaściwego wykorzystywania nowych technologii, w szczególności technologii informatycznych.

podaje przykłady właściwego i niewłaściwego wykorzystywania nowych technologii, w szczególności technologii informatycznych.

Wychowanie do życia w rodzinie, liceum i technikum

Treści nauczania

rozumie, na czym polega prawo człowieka do intymności i ochrona tego prawa.